

Rúsdrekkamálið.

II.

Hækkun av rúsdrekkatollinum — bann móti rúsdrekka.

Sum áður hildið fram eru ymisk uppskot á lofti í bardaganum móti rúsdrekkatollinum. »Eðrúligheitskommissionin« logtingins hefur uppá eina ógvuliga stóra og hvassa rúsdrekkadag á rúsdrekkað. Sum stuðlandi lið skjýtur hon til at seta eitt »eðrúligheits«-politi og eina nevnd, sum skulu ænsa eftir, at lógin verður hildin. Men heldur »kommissionin«, at tað er óráð at seta bann (forboð) móti rúsdrekka. Við góðum rætti flytur hon fram grundir sínar móti banni, nevniliga royndirnar aðra staðin við smugling, smoghandli, heimabrygging o. s. fr., sum eru fylgjandi í kjalarvatninum á einum rúsdrekkabanni.

Hóast eg kann geva »kommissionini« rætt í hennara ótta fyri vansunum við einum rúsdrekkabanni, dugi eg ikki at skilja hennara stóðu fyri tollhækking fram fyri banni. Tí mær tykist, at teir somu vansar, ið fylgja við einum rúsdrekkabanni, hefta við teirri stóru tollhækkingini. At eg ikki fari skeivur her, prógvar »kommissionunnar« uppskot um politi og fráhaldsnevnd. Kann vera, at tað er ein minni munur millum stoddina á tollhækkingsvansunum og vansunum við rúsdrekkabanninum, ein munur, ið svarar til ta smugling og annað lógbrot, ið koma at stava frá teim múgýandi, ið undir tollhækkingskipanini kanska av sær sjálvum vilja halda lógina av tí, at ráðini at keypa hitt dýra rúsdrekka eru til stóðis. Hesin munur kundi javnast við eini skerpan av eftirærsunnar politinum og nevndini, og er hann tí ikki nóg mikil grund til at kasta rúsdrekkabannið, sum sæð frá einum reinum fráhaldsáðarnamið er ein reinari og greiðari leið enn hitt óbeinleiðis bannið við at gera rúsdrekka so dýrt, at fæstus evna at keypa tað.

Sannleikin er, at stríðið móti rúsdrekkunum eisini er ein peningaspurningur. Taka vit uppskotið hjá teim 5600 adressufólkunum um at seta forboð, og halda vit okkum við tí vera noyðdan at seta eitt eyka politi og annað eftirærsunnarapparát, kostar tað nógvan pening, pening, ið hitt almenna, logtingið, skal gjalda.

Tá ið logtingið fyrst skal missa sína stórustu innlogu, ið kemur við rúsdrekkatollinum, og so afturat lita sneisavis av túndunum til eitt eyka politi og eftirærsunnarnevnd, verður knúturin illur at loysa.

Eg hugsi, uttan at ganga »kommissionini« ov nær, at tað er henda seinast nevnda atstoða meiri enn nakað annað, ið hevur borið inná tollhækkingsleiðina fram fyri reint og greitt forboð.

Fráhaldsmálið er eitt ópolitisk mál í seg sjálvt og átti ikki at verið í minsta máta nervað og treytað av politiskum tegnum og teltum.

Men tá ið ein gongur í dýpina og loysir spurningarnar úr liðum og limum, er tað illt, sum nú einaferð okkara samfelag er skipað og háttad mentunarlaga og politisk, at slíta allar politiskar tægar burtur úr stórmálinum, ið nerva alt fólk — og er so stalt eisini við fráhaldsmálinum.

Tá ið hvør einstakur av okkum skal taka stóðu til fráhaldsmálið, ber ikki til at sleppa frá okkara

stóðu sum politiskur samfundsborgari, og ber tað soleiðis illa til uttan víðari at taka hovuðstuðulin undan landsins figgarligu atstoðu fyri at fremja fráhaldsmálið uttan so er, at vit vita annan stuðul at seta aftur fyri taan, vit rippa undan.

Vit fráhaldsmenn, ið vilja fara fram við andvari, kunna ikki bera rúsdrekkabann í uppskoti uttan so er, at vit samstundis vita á og eru fúsir at ganga nýggjar innloguleiðir, ið geva logtinginum endurgjald fyri missin. Tað batir ikki í hesum fori at kasta sær við tí, sum fullt út er sagt, at landið verunliga einki missir, men einans vinnur við tað, at bæði toll- og rúsdrekkapeningurin ikki fer frá okkum, men verður verðandi hjá íbúgvárunum kring oyggjarnar.

Tingið orkar ikki, sum stalt er vegna peningatrot, at avrigga ter uppgávar, ið fólkid krevur loyst, og sum treyta landsins framburð og vælferð. Innlogur tingsins kunna tí í ongum fori verða minkaðar. Tvorturimóti megu tær okjast.

Hjá einum ærligum fráhaldsmanni, ið er av teirri áskoðan, at eitt rúsdrekkabann kann verða hildið, verður tí fyrst at taka stóðu til, hvort hann er lyntur og sintur til at ganga innloguleiðir, ið kunnu geva logtinginum endurgjald fyri missin og tað, ið bannið kostar at halda.

Nú er tað so, at ein hovuðsstriðsspurningurin í politikki og ikki minst í føroyskum politikki er skattá- og innloguspurningurin.

Er fráhaldsmaðurin politiskur afturhaldsmaður, ið heldur rúnarfast ímóti allari broytan, kann hann ikki greiða atkvøðu fyri rúsdrekkabanni, ið, sum ávíst, er treytað av, at tingið víkir frá gomlum gøtum inná nýggjar. Soleiðis stalt verður politiska stóða teirra forboðsmanna, ið fylkjast í afturhaldsflokkunum, at standa forðandi fyri at fara inná forboðsleiðina.

Var eg av teirri áskoðan, at vit hovdu møguleika fyri at halda teir nevndu vansarnar við einum rúsdrekkabanni í føstum skáki, vildi eg ikki aftra meg at gingið forboðsleiðina. Tí, komu vit til tað, at vit kundu spart allan tann pening, ið fer fyri rúsdrekka, og sum oyðist av rúsdrekkunum, tykt mær, at vit fegnir kundu gjørt útvegir fyri at veitt logtinginum endurgjald fyri missin. Vit javnaðarmenn kundu so mikið ampalessari styðja eitt forboð, um vit hildu tað gagna, sum tað er vist, at um tað varð gingið tær av okkum ár eftir ár ávístu innloguleiðir, vildi tingið vunnid aftur fleiri ferðir tann við tollavtøkuni mista pening, samstundis sum víðurskiftini í dagliga lívinum hjá tí almenna íbúgvárunum vildu gjørt ikki bert rúmari og lagaligari, men ódýrari við.

— — —

Tá ið ein fer aftur um og tekur orsök og virkan við, kemst tað einum eitt sindur »tragiske«, at 5600 íbúgvavar skriva undir forboðsadressuna, og flestu av teim gloyna silt politiska »egoe«. Royndin sýndi, at av hesum 5600 íbúgvavar vóru tey fækstu politisk hugað at víkja frá gomlum leiðum inná nýggjar. Tá ið so málið kom til viðgerðar, og menn máttu taka allar tættir við, vann hitt politiska afturhaldið í fráhaldsmanninum, og varð tí víkt frá tí greiða beinleiðis forboðnum og greitt atkvøðu fyri tí óbeinleiðis

forboðnum við teirri ovurhøga tollhækkingini.

Ein annar ikki »ótragiskur« spurningur er, at kvíðandi er fyri, at um hitt óbeinleiðis forboðið verður sett í gildi, vil »nemmes« falla yvir afturhaldsfráhaldsmannin og noyða hann til annaðhvørt at ganga inná nýggjar leiðir ella at lata hitt óbeinleiðis forboðið falla. Tí ætlanin um hina stóru meirinnloguna fyri tingið uppá 127.000 kr. við teirri tilskotni tollhækkingini man valla fara at halda, men verður heldur at fjara í tingsins kossum, og tað fer ikki at bera til.

P. M. Dam.

Seyðavask.

Lagtingets Landboudvalg har fremsat folgende om ovennævnte betydelige Sag:

Lagtinget har atter i Aar behandlet Sagen om Vaskning af Faar.

Ifjor henvendte Tinget sig til Føroya búnaðarfelag med Anmodning om at søge tilvejebragt Oplysninger om Faarevaskning i Storbritannien, Norge og Island.

Føreningen oplyser nu i Skrivelse af 27. Juli d. A. følgende: I Storbritannien er der tvungen Faarevaskning med Faare-skaa (Dermatocoptes), naar denne Sygdom optræder.

I Norge er der ikke tvungen Faarevaskning, men den er dog almindelig overalt.

Paa Island er Faarevaskning indført ved Lov.

Búnaðarfelagið fremsender derhos et af et Udvalg af Føreningen udarbejdet og af Føreningen tiltraadt Forslag til Lov for Færøerne om Vaskning af Faar.

Nærværende Udvalg har intet fundet mod dette Forslag at indvende.

Man har dog haft visse Betænkkeligheder ved at tilraade Lagtinget at fremtvinge Faarevaskning ved Lov, forinden det er prøvet at søge den gennemført ad Frivillighedens Vej, saaledes at der gives Støtte til Opførelsen af de i Forslagets § 4 ommeldte Vaskeindretninger. Naar saadanne Vaskeindretninger i tilstrækkelig Antal er opførte, nærer Udvalget den Tro, at de færøske Faareejere vil benytte dem til gavn for deres Faarebestand. Tilskud til saadanne Vaskeindretninger maa kunne ydes af Statsbevilling, som aarlig staa til Búnaðarfelagiðs Disposition fra Statskassen (20.000 aarlig).

Hvis Offentligheden gennem Pressen nu til Efteraaret underrettes om, at Tilskud kan ventes til Vaskeindretninger, vil sikkert Sagen adskillige Steder kunne ordnes ved Grandestevne-Resolutioner. Som Montere vedtaget kan Búnaðarfelagiðs Forslag til Lov om Faarevask anbefales.

Øernes Sysselmand og Landbrugskonsulenten samt Dyrelægen vil paa deres Opjreiser kunne henlede Befolkningens Opmærksomhed paa Mødvendigheden af Faarevaskning og paa Lagtingets Udtalelser i denne Sag.

Snaar det ikke i Løbet af et passende Tidsrum, f. Eks. 3 Aar udføres noget ad Frivillighedens Vej eller ved Grandestevne-Resolutioner, vil den Sag vedrørende, vil det være naturligt, at Lagtinget optager Spørgsmaalet paany med det Formaal at fremme Sagen om Faarevask

gennem hertil sigtende Lovgivning.

Forslag.

- 1) Lagtinget anbefaler, at Bestemmelserne i det i foranstaaende Udvalgsbetænkning omhandlede Lovforslag § 1-5 ved Grandestevnevedtaget eller paa anden Maade gennemføres i størst muligt Omfang i samtlige Bygder paa Færøerne.
- 2) Lagtinget anbefaler, at der af den til Føroya Búnaðarfelags Disposition staaende Bevilling fra Statskassen (paa 20.000 Kr. aarlig) bevilges passende Tilbud til til de Havger, der opfører Vaskeindretninger med Faarevask for Oje, saafremt der herom fremkommer Ansøgning.
- 3) Gennem den færøske Presse gøres Befolkningen bekendt med Lagtingets Beslutning. Ligeledes anmodes Amtmanden om gennem Landbrugskonsulenten, Dyrlægen og Sysselmændene at bringe Beslutningen til Befolkningens Kundskab.
- 4) Sagen om Genførelse af en Lovgivning om Vaskning af Faar paa Færøerne udsættes indtil videre.

Lagtingets Landboudvalg, den 8. September 1932.

A. Samuelsen. Kr. Djurhuus.
M. Samuelsen. H. Iversen.
J. Patursson. N. Niclasen.
Gunnar Winther.

Vágs kirkja.

Kirkjunevndin hevur lagt fram á tingborðið soljóðandi álit við uppskoti:

I síðste Aars Lagtingssamling vedtog man at overdrage til Kirkeinspektionen at forandlege udført visse i Betænkningen, denne Sag vedrørende, nærmere præciserede Arbejder (se Lagtingstidende for 1931, Side 24 og 25), da man ansaa det for nødvendigt for at sikre Værdien af de allerede udførte Arbejder og saaledes blandt andet hindre, at der skulde ske større Skade ved, at indtrængende Vand odelagde Træværket i Kirken; dog saaledes at den samlede Udgift ved Udførelsen af disse Arbejder ikke maatte overstige 10.000 Kr. Foranlediget heraf rejste Kirkeinspektionen i Maj Maaned d. A. til Vaag, da man ansaa det for heldigt, at den enkelte Medlemmer ved Selvsyn paa Stedet fik et Indtryk af den Forfatning, Kirkebygningen for Tiden var i. Stenhugger Martin Danielsen, Thorsbavn, fulgte med som sagkyndig Medhjælper. Man haabede derved at komme i nærmere Kontakt med Menighedsraadet og Kirkefolket i Vaag som Helhed og gennem en Forhandling med Kirkebestyrelsen faa en klarere Opfattelse af, om der blandt andet fra privat Side — ud over det allerede givne — kunde ventes yderligere Ofre i Penge eller Arbejde til Kirkens Fuldførelse. Der blev ved disse Forhandlinger udtrykkelig betonet fra Vaags Side, at Penegaver skulde man ikke regne med, medens det ikke var udelukket, at der kunde skaffes en Del frivilligt Arbejde, blandt andet til Planering af Pladsen omkring Kirken og til Bortkørsel af Jord og Grus inde i Kirken, men en nødvendig Forudsætning herfor var, at det udbudte Arbejde i størst mulig Omfang blev udført ved Arbejdskraft fra Vaag. Resultatet af

disse Forhandlinger blev, at Kirkeinspektionen under 6. Juni d. A. udbød i Licitation en Række Arbejder ved Vaags nye Kirke: »Betingelser for Udførelse af Arbejder ved den paabegyndte Kirke i Vaage. Der indkom indenfor den i Licitationen fastsatte Tidsfrist ialt 4 Tilbud, nemlig:

- 1) Bygmester Steingrim Winther for hele Arbejdet til samlet Pris af ca. 17.000 Kr., hvis det nuværende Tag bibeholdtes, og ellers til ca. 20.400.
- 2) Vilhelm Tørsheim omfattende alene Pudsearbejdet til Beløb Kr. 5.640 og Tagbelægning 3.808 Kr. og 900 Kr., eftersom der bliver Spørgsmaal om Lægning af nyt Tag eller ej.
- 3) Chr. Holm Joensen omfattende Pudsearbejdet til Beløb 9.612 Kr.
- 4) Gunnar Mortensen omfattende Pudsearbejdet til Beløb 9.500 Kr.

Samtlige Tilbud blev af Kirkeinspektionen tilsendt Menighedsraadet for Vaag Sogn, idet man udbad sig en Udtalelse om disse. Paa Inspektionsmode den 13. Juli d. A. manglede en saadan Udtalelse fra Vaag Sogns Menighedsraad; derimod modte Pastor Bang Jensen for Menighedsraadet, Bygmester N. P. Strøm for Forstanderskabet samt Arkitekt Hofgaard til Forhandling med Kirkeinspektionen. Ved dette Møde forelaa en Udskrift af Forhandlingsprotokollen for Kirkebestyrelsen for Vaag nye Kirke, hvoraf fremgik, at denne under 23. Juli 1932 havde indgaaet Løverbenskomst med Arkitekten, ifr. Bilag 13. Denne Overenskomst er senere ændret ved en ny Overenskomst af 9. Juli d. A., ifølge hvilken Arkitekten har faaet ialt 4000 Kr. for det Arkitektarbejde, der er udført; som fremtidigt Arkitekt honorar skal man »erholde 3% af den Sum, som fra Dags Dato medgaa til at færdiggøre Kirken« Af de omtalte 4000 Kr. er 2500 blevet ham udbetalt. Paa samme Møde fremkom en Udtalelse fra de modte Repræsentanter for Vaag om, at man vilde bestræbe sig for at tilvejebringe en Ordning, hvorefter Arbejdet kan overtages af Menighedsraadet i Forbindelse med Haandværkere og eventuelle Arbejdere i Vaag. Skriftelig Forslag vilde blive indsendt snarest mulig og senest inden 14 Dage. Iøvrigt vedtog Kirkeinspektionen at oversende Sagen til Lagtingets Afgørelse, da man ikke mente sig beføjet til at lade foretage de i Lagtingsbetænkning af 30. September 1931 ommeldte Arbejder, idet man ansaa det for nødvendigt til Bevaring af de foreliggende Værdier, at Hvalvæg opstøttes samtidig med Reparation af Taget, og dette vil ikke kunne udføres indenfor den af Lagtinget fastsatte Sum, ligesom der efter de senest modtagne Oplysninger synes at hvile en Behovstelse paa Bygningen — 1500 Kr. — som yderligere Honorar til Arkitekt Hofgaard. Sagen er under 28. Juli d. A. af Færø Amts Kirkeinspektion tilsendt Lagtinget til Afgørelse. Af tvende i Sagen beroende Aktstykker fremgaar, at det paa Inspektionsmode den 13. Juli d. A. bebudede og under 22. s. M. af Menighedsraadet i Forbindelse med Haandværkere i Vaag fremsatte Tilbud ikke er noget selvstændigt, men i Virkeligheden er Hr. Bygmester Winthers Tilbud om igen, idet der deri udtaltes, at